

NYE VEJE I FORÆLDRESAMARBEJDE I EN FLERSPROGET HVERDAG

ET INSPIRATIONSKATALOG FOR DAGTILBUD

Baseret på et aktionslæringsprojekt af samme navn støttet af BUPL's Udviklingspulje, gennemført i perioden 2017-2018

Vejle

December 2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	1
1) INDLEDNING	2
2) BAGGRUND	3
3) MÅLSÆTNING.....	4
4) TEORETISK OG METODISK RAMME	6
4.1) Eksperimenterende fællesskaber som metode til udvikling af pædagogisk praksis	6
4.2) Projektaktiviteter En del af hverdagen	7
4.3) Det sproglige mulighedsrum som metode for udvikling af ny sprogpraksis og forældresamarbejde.....	7
5) LÆRING OG RESULTATER	9
5.1) Resultater	9
5.2) Temaer.....	14
6) ANBEFALINGER.....	16
6.1) <i>Tag et skridt ad gangen</i>	16
6.2) <i>Hold fokus på processen frem for resultatet</i>	16
6.3) <i>Lad hver pædagog have sit eget delprojekt</i>	16
6.4) <i>Følg inspirationen</i>	16
6.5) <i>Lad pædagogerne dele deres praksis med hinanden og inspirere hinanden</i>	17
6.6) <i>Træk på andres erfaringer og ekspertise</i>	17
6.7) <i>Stol på den pædagogiske faglighed</i>	17
6.8) <i>Brug indirekte samtaler med forældrene</i>	17
6.9) <i>Vis jeres praksis</i>	17
6.10) <i>Inviter forældrene ind</i>	18
6.11) <i>Arbejd med skriftsprog med DE FLERSPROGEDE forældre</i>	18
6.12) <i>Lav uformelle og sjove aktiviteter med forældrene</i>	18
6.13) <i>Vær tålmodig og tro på at det nok skal lykkes</i>	18
7) FORSLAG TIL FORLØB OG AKTIVITETER.....	19
7.1) <i>Oversigt</i>	19
7.2) <i>Vuggestue</i>	20
7.3) <i>Børnehave</i>	29
7.4) <i>Førskole</i>	37
8) KILDER OG RESSOURCER	46
9) KONTAKT	47

1) INDLEDNING

Projektet *Nye veje i forældresamarbejde i en flersproget hverdag* har beskæftiget sig med udvikling af pædagogisk praksis omkring forældresamarbejde og flersproghed som en ressource. Daginstitutionen Børnehuset Bullerbo fra Vejle Kommune har i samarbejde med videncenteret VIFIN og det tværfaglige center for børn og unge, TCBU fra Vejle Kommune samt VIA University College i Aarhus gennemført et udviklingsprojekt for at udvikle Bullerbos pædagogiske praksis omkring forældresamarbejde og flersprogethed blandt børn og forældre igennem et forløb, hvor forældre og børn inddrages i at udvikle Bullerbos sprogpædagogiske praksis omkring inddragelse og anerkendelse af flersprogethed som en ressource. Projektet blev støttet af BUPLs udviklingsfond og har forløbet fra september 2017 til oktober 2018.

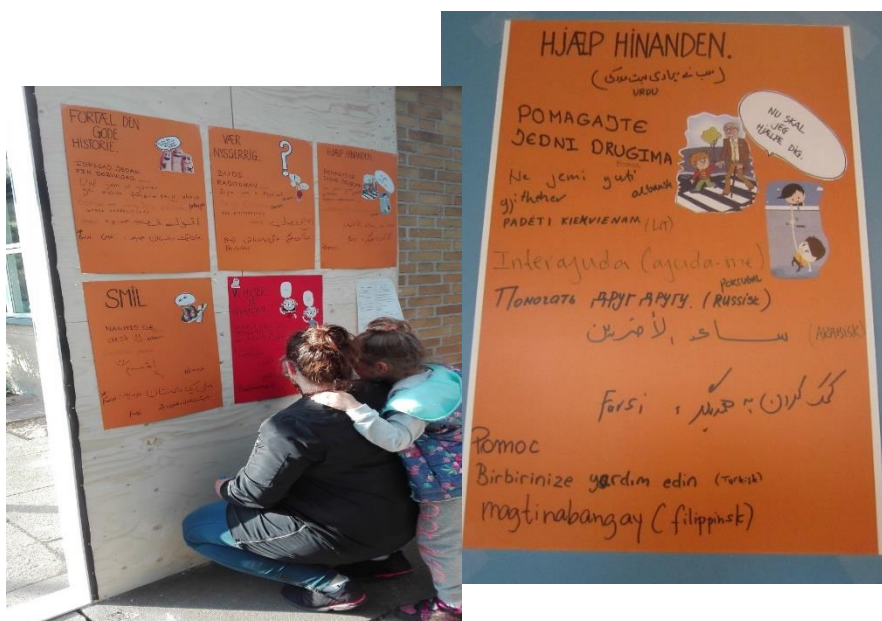
Som afrunding på projektet er dette inspirationskatalog blevet formuleret ud fra de aktiviteter og metoder der blev afprøvet i Børnehuset Bullerbos daglige praksis. Formålet er at videreformidle projektets resultater og inspirere andre daginstitutioner til, hvordan man kan komme i gang med at arbejde med forældresamarbejde og flersprogethed i det pædagogiske arbejde.

Kataloget er opbygget sådan, at det indledes med en kortfattet introduktion til projektet og dets resultater, hvorefter der følger en række anbefalinger formuleret på baggrund af projektet og dernæst et inspirationskatalog med beskrivelser af afprøvede aktiviteter. Afslutningsvis er der en liste over ressourcer og litteratur og kontaktinformation på projektets deltagere.

Vi håber inspirationskataloget vil give andre daginstitutioner inspiration og mod på at arbejde med at udvikle deres forældresamarbejde og bruge flersprogede aktiviteter som en ressource.

Til sidst vil vi rette en stor tak til BUPL's Udviklingspulje for at have gjort dette projektet muligt.

God læselyst!

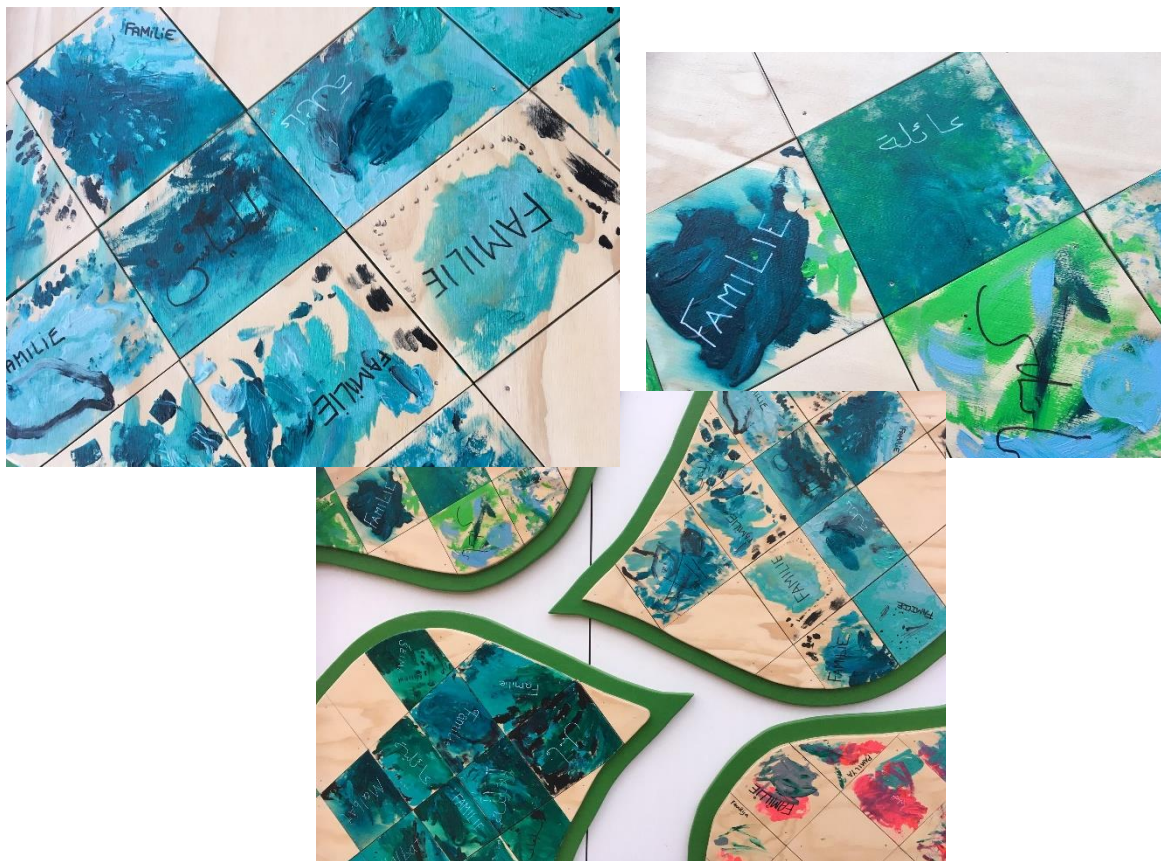
Billedet viser nogle af Bullerbos værdier der er blevet oversat af forældrene.

2) BAGGRUND

Projektet bygger på et ønske og behov hos Børnehuset Bullerbo for at styrke forældresamarbejdet og det pædagogiske arbejde med den flersprogede hverdag da institutionen står i. De oplever en stigende mangfoldighed i deres børnegruppe, dels i forhold til kultur men især i forhold til sprog. Børnehuset Bullerbo kan kategoriseres som en flersproget institution, idet børnegruppen består af ca. 70 % flersprogede børn fordelt på 13-14 forskellige nationaliteter.

Selvom de er en personalegruppe der værdsætter det tværkulturelle arbejde og de opgaver, der følger med, så er hverdagen ikke altid uden udfordringer. Eksempelvis har de mange flygtningefamilier, hvor nogen endnu ikke mestrer dansk og nogle oplever traumer, men generelt har de oplevet en udfordring i at få formidlet og etableret en forståelse og fælles kultur med deres forældre med en anden nationalitet end dansk omkring det pædagogiske arbejde i daginstitutionen og deres samarbejde med forældrene.

Dette er grundlaget for et ønske om at udvikle en fælles praksis for alle pædagoger omkring det pædagogiske arbejde med flersprogede børns sprog og samarbejde med forældre på tværs af sprog og nationaliteter. Projektet Nye veje i forældresamarbejde i en flersproget hverdag havde således til formål at arbejde med udvikling af en ny fælles praksis og forståelse blandt pædagoger i Børnehuset Bullerbo om, hvordan der kan arbejdes med sproglig bevidsthed og understøttelse for alle børn – både etsprogede og flersprogede børn – i et godt og ligeværdigt samarbejde med deres forældre.

Billederne er taget af en vægudsmykning fra Bullerbo der er lavet sammen med børn og forældre.

3) MÅLSÆTNING

Målgruppen for projektet gik på tværs af Børnehuset Bullerbos børnegrupper i alderen 9 måneder – 6 år. I projektet blev der inddraget tre børnegrupper: en vuggestuegruppe, en børnehavegruppe og en førskolegruppe for at arbejde med en gennemgående indsats og undersøge mulighederne for pædagogisk praksis med flersprogethed i forskellige aldersgrupper. De konkrete forslag til forløb og aktiviteter her i inspirationskataloget er derfor også opdelt efter børnegrupper.

Selvom projektet var motiveret af et stort antal af flersprogede familier, så var alle børn og familier i de tre børnegrupper målgruppe for projektet. Målet var at forbedre forældresamarbejdet på tværs af sproglig og kulturel baggrund og at arbejde med, hvordan flersproget sprogpraksis kunne være til gavn for alle børn. Arbejdet med flersprogethed var også relevant for de etsprogede børn og forældre, da det kan styrke deres sproglige bevidsthed og samtidig give en forståelse af, at flere sprog er en ressource, hvilket både vil styrke deres anerkendelse af de flersprogede børn og forældre men også styrke deres egen lyst til at lære flere sprog.

Målet med projektet var dels at kompetenceudvikle det pædagogiske personale i Børnehuset Bullerbo men også at formidle erfaringer, den nyudviklede praksis og den læring der fandt sted til de øvrige ansatte. Fra Bullerbo deltog i alt 6 pædagoger, der var tilknyttet de tre børnegrupper, der primært deltog i aktiviteterne. Disse pædagoger har arbejdet med udvikling af deres praksis og forældresamarbejde. Projektet blev dog løbende formidlet til de øvrige ansatte i Bullerbo, der blev inddraget i aktiviteterne undervejs, når det var relevant. Projektet havde tre konkrete mål:

1) FORBEDRET FORÆLDRESAMARBEJDE GENNEM INVOLVERING I SPROGPÆDAGOGISKE AKTIVITETER

Projektet skulle først og fremmest styrke samarbejdet med forældregruppen og arbejde med, at alle pædagoger ville få en fælles tilgang og praksis omkring forældresamarbejdet. Målet var at give forældrene ejerskab og en større forståelse for det pædagogiske arbejde i Bullerbo. For at skabe større ejerskab og gøre Bullerbo til et sted, hvor forældrene føler sig trygge og velkomne, var det derfor især involvering af forældrene i aktiviteter og det pædagogiske arbejde, der var i fokus i projektet. Tanken med at involvere og kombinere forældresamarbejdet med det sprogpædagogiske arbejde var at skabe en arena og aktiviteter, hvor forældrene kunne komme på banen med deres sproglige og kulturelle ressourcer og skabe en mulighed for at invitere forældrene ind til aktiviteter, hvor alle kan bidrage ligeværdigt.

2) UDVIKLE SPROGPÆDAGOGISK PRAKSIS OM FLERSPROGETHED SOM EN RESSOURCE

Det næste mål med projektet var således at udvikle en pædagogisk sprogpraksis i Bullerbo, hvor flersprogethed ses og anvendes som en ressource. Projektet skulle derfor medvirke til at udvikle en række kreative og legende aktiviteter, der kunne inddrage forældre og børns sproglige erfaringer i et pædagogisk læringsrum samt skabe respekt og anerkendelse for forældre – og især børn - uanset deres baggrund for at give dem selvtillid og selvværd, hvilket er afgørende for deres videre personlige

udvikling og liv fremover. Ønsket var, at alle pædagoger i Bullerbo, ville få en fælles praksis og bevidsthed omkring sprogarbejdet med børnene samt inspiration og erfaring med konkrete aktiviteter og metoder, der kan anvendes i det daglige.

3) AFPRØVE DIGITALE OG ANALOG VÆRKTØJER TIL AT UNDERSTØTTE FORÆLDRESAMARBEJDE OG SPROGPÆDAGOGISK ARBEJDE

Et tredje mål med projektet var at afsøge og teste forskellige digitale og analoge redskaber der kan være gavnlige for at understøtte det sprogpædagogiske arbejde og forældresamarbejdet. Gennem brugen af digitale medier i projektet kan dette samtidig understøtte digital dannelse hos børnene og give viden til forældrene om de pædagogiske muligheder med digitale medier.

Billedet viser skilte fra en høstfest i Bullerbo, hvor alle forældre har haft mad med og beskrevet retterne på både dansk og deres eget sprog.

4) TEORETISK OG METODISK RAMME

Arbejdsmetoderne i projektet har dels været praksisnær aktionslæring og samskabende eksperimenterende udvikling mellem deltagende pædagoger, børn, forældre og konsulenter. Det bygger på en metode som er udviklet af VIFIN (Videncenter for integration) fra Vejle Kommune sammen med CUDIM fra Aarhus Universitet, også kaldet "det eksperimenterende fællesskab". Dels er projektet inspireret af et forskningsprojekt udført af VIA University College kaldet "Biliteracy i børnehavens hverdag", der ligeledes benyttede sig af aktionslæring, der tog udgangspunkt i den deltagende børnehaves hverdag.

4.1) EKSPERIMENTERENDE FÆLLESSKABER SOM METODE TIL UDVIKLING AF PÆDAGOGISK PRAKSIS

Metoden henter sin inspiration fra aktionsforskning og fra Vejle Kommunes projekt "Design af Relationer". Det oprindelige udgangspunkt stammer fra Stanford University's "Design Thinking" men er blevet gentænkt i en version med et teoretisk og empirisk fundament i blandt andet kreativitetsteori, designmetodologi-teorier og ny viden fra konkrete cases. Det handler om at bringe forskellige fagligheder sammen i et eksperimenterende rum. Partnerne i projektet repræsenterer forskellige fagligheder; nemlig pædagoger, specialister i sprogpraksis, arbejde med modersmål, forældresamarbejde, digitale medier og kreativitet, og ikke mindst børn og forældre.

Det pædagogiske udgangspunkt i udviklingsprocessen og efterfølgende den måde, der er arbejdet med udvikling af pædagogisk praksis omkring forældresamarbejde og flersprogethed, er inspireret af det arbejde, bl.a. Klaus Thestrup har lavet i forbindelse med sin Ph.d. "Det eksperimenterende fællesskab". Det er udviklet til et pædagogisk arbejde med digitale medier men kan også bruges i et bredere fokus – med og uden digitale medier. I sin metode, har Klaus Thestrup fokus på, hvordan pædagoger kan organisere et eksperimenterende fællesskab gennem en legende facon, hvor pædagoger og børn sammen finder på, undersøger, udfolder, leger og fortæller igennem brug af redskaber, fortællinger og aktiviteter, uanset alder og tidligere erfaringer. Den såkaldte "medieleg" kan for så vidt foregå både med og uden pædagoger, både på nettet og i det fysiske møde, både hjemme og i skole og daginstitution. Men i det eksperimenterende fællesskab bliver legen rammesat af pædagogikken. Børns "legekulturelle" kompetencer til at kunne iscenesætte lege er en afgørende faktor for, hvordan de udforskende og eksperimenterende aktiviteter udfoldes og findes.

I metoden "Det eksperimenterende fællesskab" kan daginstitutionen anses for at være et laboratorium, hvor børn, pædagoger og forældre sammen arbejder med og lærer at håndtere særlige problemstillinger i samspil med forskellige redskaber, metoder, aktiviteter og pædagogiske rammer, såsom læreplanstemaer. Dette gøres ved at etablere en pædagogik, der ikke nøjes med at formidle men også rammesætter spørgsmål, undersøgelser og eksperimenter. I disse pædagogiske processer træder undersøgelsen og eksperimentet ind som næsten permanente faktorer, der ligner forskningens grundvilkår. I eksperimentet stilles spørgsmål, der reflekteres og søges efter svar. Åbenheden over for nye muligheder ligger ikke kun i det bevidst formulerede sprog

men også i kroppens handlinger og i interaktioner mellem mennesker. I processerne skal børnene og forældrene også se den løbende dokumentation igennem videoer og billeder og kunne bruge dem som inspiration til nye lege, nye aktiviteter og nye handlinger. Denne bestemte form for aktionslæring bliver til en del af en pædagogik, hvor dokumentationsformen spiller en rolle i begge sammenhænge. De udforskende aktiviteter og projektets målsætninger kan gøres til en selvfølgelig del af både hverdag i institutionen og de aktiviteter, hvor børn og forældre deltager.

4.2) PROJEKTAKTIVITETER EN DEL AF HVERDAGEN

Udvikling og afprøvning af aktiviteter og værktøjer til sprogpædagogisk praksis og forældresamarbejde i projektet blev opbygget omkring Bullerbos årshjul, ugestruktur og faste planlagte aktiviteter omkring forældresamarbejde. Strukturen for forløbet blev fordelt over tre forløb, der alle bestod af en række workshops hvor ideer, metoder, aktiviteter og værktøjer blev udviklet og planlagt mellem pædagoger og konsulenter.

Mellem workshopperne blev metoder, aktiviteter og værktøjer afprøvet, vurderet og videreudviklet gennem hverdagens praksis og i særlige aktiviteter, der blev arrangeret med de deltagende forældre og børn. Aktiviteterne blev tænkt ind i det daglige arbejde, og der var stort fokus på at finde situationer i hverdagen, hvor arbejdet med projektets fokus og mål gav mening. Det var fx i hente/bringesituationer, hvor der er særlig god mulighed for at snakke med forældre og inddrage dem i relevante aktiviteter. Det har også været tænkt i de enkelte børnegrupper aktiviteter i små sekvenser, der har passeret med hverdagens strukturer.

I praksis opstod der to spor i projektet. Et spor med fokus på hverdagsituationer i daginstitutionen, hvor børn og forældres flersprogede ressourcer blev tænkt ind i hverdagsituationer. Et andet spor tog udgangspunkt i forældremøder, forældrebestyrelsens arbejde, fælles arbejdsdage og sociale arrangementer. De to spor kom til at spille sammen og styrke hinanden. Især blev det andet spor med sociale aktiviteter en stærk faktor for at kunne inddrage forældrene i de pædagogiske aktiviteter.

4.3) DET SPROGLIGE MULIGHEDSRUM SOM METODE FOR UDVIKLING AF NY SPROGPRAKSIS OG FORÆLDRESAMARBEJDE

Projektet er inspireret af et tidligere aktionsforskningsprojekt "Biliteracy i børnehaven" gennemført i en aarhusiansk daginstitution over en 3-årig periode i samarbejde med Kitte Søndergaard Kristensen og Line Møller Daugaard fra VIA University College i Aarhus, som også deltog i dette projekt. Projektet havde med inspiration fra engelsk børnehaveforskning børnenes og forældrenes flersprogethed i fokus ud fra en forståelse af, at flersprogede børn har sproglige erfaringer på modersmålet og/eller andre sprog end det sprog, der primært tales i institutionen. Det er viden og erfaringer, de trækker på i sprogtilgængelsesprocessen og bygger videre på i processen med at lære at læse og skrive, men som normalt ikke inddrages i det daglige pædagogiske arbejde.

Der er tale om et resourcesyn på børn og forældres flersprogethed og ved at inddrage børn og forældre (danske såvel som flersprogede) i aktiviteter med sprogene som omdrejningspunkt bliver sprog noget, man taler om på kryds og tværs mellem børn, forældre og pædagoger. Dette er i sig selv

sprogudviklende og en styrkelse af alle børns sproglige bevidsthed, men samtidig oplever flersprogede børn og forældre at blive set og anerkendt som individer med nogle ofte oversete ressourcer, hvilket har positiv afsmittning på forældresamarbejdet (<http://www.via.dk/forskning/paedagogik-didaktik-og-laering/laering-og-undervisning/biliteracy-i-boernehaven>).

Inspireret af forskningsprojektet Biliteracy i børnehaven søgte projektet med de udviklede aktiviteter at skabe rammer for et såkaldt "metalingvistisk mulighedsrum". Det vil sige at vores aktiviteter mellem pædagoger og børn, eller pædagoger, børn og forældre skulle rette opmærksomheden mod og reflektere over forskellige sprog. Et sådan mulighedsrum skabes, når der åbnes op for den sproglige mangfoldighed og der hermed følger nye muligheder og potentialer. Det er væsentligt at pointere, at børn og forældre selv er aktive medskabere af dette mulighedsrum, hvorfor rummet heller ikke kan fastlægges på forhånd, da børnenes eget fokus og interesser må inddrages. Børn og forældre skal og kan selv være med til at udfylde og forme det metalingvistiske mulighedsrum, hvilket i høj grad stemmer overens med samskabelsesmetoden, "Det eksperimenterende fællesskab".

Eksempler på hvordan det sproglige mulighedsrum etableres igennem aktiviteter med forældre og børn er at lade dem bringe deres talte og evt. skrevne sprog ind i børnehaven igennem aktiviteter. Det kan være at familierne deler fortællinger, ord, billeder og videoer under forskellige temaer i børnehaven, der repræsenterer familiernes sprog, kultur og historier. Andre måder kan være inddragelse af bøger på forskellige sprog, at have forældre til at fortælle, læse op, synge eller andet på deres sprog, eller ved at pædagoger lærer enkelte ord på familiernes sprog som de kan anvende over for børnene for at skabe kontakt, tryghed og anerkendelse. Der er en mangfoldighed af muligheder, kun fantasien sætter grænser.

I en sprogpædagogisk kontekst kan man delvist skelne mellem sprogstimulering og sproglige praksisformer. Det er vigtigt for os at understrege, at dette projekt ikke har været et "sprogstimuleringsprojekt" men et projekt, der fokuserede på at udvikle en pædagogisk sprogpraksis. Vi har ikke direkte fokuseret på at forbedre de flersprogede børns dansksproglige færdigheder men i stedet på at skabe et rum, hvor børnenes egen sproglige viden og erfaringer gives plads og bringes i spil. Selvom en styrket metasproglig bevidsthed hos børnene ifølge forskning kan indvirke positivt på deres senere læse- og skrivefærdigheder på dansk, baserede projektet sig ikke på afgrænsede og fastlagte læringsmål med et mål om at forbedre børnenes sproglige formåen i diverse sprogvurderinger

men om at øge deres metasproglige bevidsthed på en kreativ, sjov og anerkendende måde, hvor børnenes og forældrenes eget perspektiv var udgangspunktet. Projektet har dog spillet sammen med de øvrige sprogaktiviteter i Bullerbo.

5) LÆRING OG RESULTATER

5.1) RESULTATER

Projektets deltagere har oplevet projektet som en stor succes, og både pædagoger og forældre har givet udtryk for hvordan projektet har medvirket til et forbedret forældresamarbejde og en ny pædagogisk praksis i Bullerbo. Nedenfor beskrives resultaterne i forhold til projektets tre mål:

5.1.1) FORBEDRET FORÆLDRESAMARBEJDE GENNEM INVOLVERING I SPROGPÆDAGOGISKE AKTIVITETER

Samarbejdet med forældrene har løftet sig på flere niveauer, og hvis vi kigger på det set fra personalet og daginstitutionens side, drejer det sig om, at personalet har fået flere redskaber i forhold til arbejdet med sprog og forældresamarbejde.

Et af det nye vigtige redskaber er, at personalet i Bullerbo er blevet gode til at skabe uformelle rammer om formelle samtaler og informationsdeling. Eksempelvis omkring skolestart, hvor informationen gives igennem caféarrangementer. Eller når man ved afhentning i garderoben lige får nogle forældre til at hjælpe med en oversættelse og samtidig kan pædagogerne fortælle om indhold og baggrund for det pædagogiske arbejde. Det betyder, at det er nemmere at bryde isen for vanskelige emner – eksempelvis følsomme emner eller ting der er kompliceret at forklare, når man render ind i en sprogbarriere.

De mange forskellige måder at kommunikerer med forældrene på, betyder at Bullerbo har fået udvidet deres "kommunikationsplatform" med forældrene. Informationer om børnenes hverdag, pædagogiske tiltag m.m. foregår ikke kun via Forældreintra og forældremøder men også i kort form ved afhentning af børn, sociale arrangementer, forældres deltagelse ved samlinger og ture, og når forældrene skal hjælpe med oversættelser. Som en ekstra bonus smitter det af på fremmødet til forældremøderne og opstilling til forældrebestyrelsen.

En afleder af denne måde at arbejde på er, at Bullerbo oplever at det har været med til at flytte på nogle forældres opfattelse af daginstitutionen. Når det drejer sig om at informere forældre om børnenes trivsel og det pædagogiske arbejde i daginstitutionen, kan man som pædagog nemt komme til at fremstå som "systemets repræsentanter". Men når samtalerne foregår på en uformel og inddragende måde, opleves det mere som en fælles opgave daginstitutioner og forældre samarbejder om, samt at man nemmere får en fælles oplevelse af hvad udfordringerne er og hvilke løsninger, der virker.

Det opleves også som at medarbejderne har fået en mere fokuseret tilgang til samtaler og samarbejder med forældre. Der er færre "antagelser" og brug af "faste løsninger". Løsninger tilpasses i højere grad til det enkelte barn og dets forældre og med en forståelse af, at hver situation har et udgangspunkt der kan variere.

Det at bygge kommunikationen op om samarbejdsrelationer betyder endvidere, at den bliver tovejs. Samtalerne opleves mere åbne og med et fælles fodslag. Det er ikke kun Bullerbo, der giver viden til forældrene om børnene og den pædagogiske hverdag. Forældrene giver også viden til pædagogerne om børnene og gode idéer til det pædagogiske arbejde. En interessant sideeffekt af det er, at brugen

af forældrenes ressourcer ser ud til at smitte af på børnenes selvværd, når et barn påpeger at ”det har min far/mor skrevet”.

Ikke mindst har det givet Bullerbo nogle lavpraktiske og almengyldige greb til den svære kunst at åbne samtaler. Et af de vigtige er at bede om hjælp til oversættelser. Det giver forældrene en rolle af ekspert (i deres eget sprog) og flytter dermed lidt på balancen i relationen. Forældrene kan noget pædagogerne ikke kan, og pædagoger har brug for denne kompetence. På den måde bliver samarbejdet om sprog også relationsdannende og ikke kun en barriere.

Det giver muligheder for at tage særlige emner op, såsom at børnene skal have praktisk tøj med, hvis de skal på ture osv. Eksempliceret ved aktiviteten om udvikling og oversættelse af piktogrammer (se eksempel i inspirationskatalog længere nede i dokumentet), hvor forældrene hjalp med oversættelser og begreber i forhold til børnenes påklædning, samtidig med at de selv blevet introduceret til vigtigheden af at give børnene det rigtige tøj på.

Det giver også muligheder for at introducere hvordan der arbejdes pædagogisk og læringsmæssigt, eksempelvis ved samlinger eller når der foregår dialogiske læsninger. Eksempler på dette er forældre, der hjælper med at oversætte passager i de bøger, der læses op under dialogisk læsning og samtidig introduceres til måden, man gør det på samt får et eksemplar af bogen med hjem, så de selv kan gøre det derhjemme (se eksempler i inspirationskatalog længere nede i dokumentet).

I et tilfælde med oversættelse af sangen Lille Peter Edderkop har det ovenikøbet givet anledninger til mange grin og skægge hovedbrud. Hvordan får man det til at passe med versfødderne, og hvordan mon det lyder hvis man forsøger at synge sangen på det oversatte sprog? Det samme gælder de videoer pædagogerne har filmet af den pædagogiske praksis. De er ikke kun dokumentationsvideoer, men også en skæg introduktion til den hverdag børnene har, når de ikke er sammen med deres forældre – og på den måde kan man sidde og grine sammen om tingene, samtidig med at man kan snakke om, hvad man skal gøre (se eksempler i inspirationskatalog længere nede i dokumentet).

At blande sprogligt arbejde og forældresamarbejde har ikke været ligetil, men vi har undervejs i projektet fået opbygget en god balance mellem de to temaer. I den sammenhæng har det været interessant, at det vigtigste udgangspunkt har været sproget frem for kulturen. Det er vigtigt at kende hinandens kultur og give indblik i den danske kultur, men trods det at sprog kan være en barriere, kan det også blive en mere neutral tilgang, hvor man ikke skal stå på mål for værdierne i egen kultur og baggrund. Og ikke mindst er der noget umiddelbart nysgerrighedsskabende ved sprog. Man kan hurtigt få gang i nogle samtaler om, hvad ”noget hedder på dit sprog”.

Den overordnede konklusion på indsatsen i forhold til forældresamarbejde er at forældrene i højere grad er blevet samarbejds- og sparringspartnere. Samt at Bullerbo i højere grad har fået bygget bro mellem daginstitutionen og børnenes hjem.

Fra forældrenes side har der været stor interesse i at komme med på tur, hjælpe til med cafeer, oversætte fokusord og sange – og de har oplevet modige pædagoger, der gerne vil vise deres arbejde og blive kigget over skuldrene. Det har givet en større interesse for at være med i forældrebestyrelsen – også fra de flersprogede forældres side. Det har givet en større nysgerrighed på andre kulturer i Bullerbo. Både hos børn, forældre og pædagoger. Ikke mindst har Bullerbo oplevet at forældrene føler sig mere værdsat, og det smitter af på alle forældre – også de danske.

5.1.2) UDVIKLE SPROGPÆDAGOGISK PRAKSIS HVOR FLERSPROGETHED BLIVER EN RESSOURCE

Bullerbo har udviklet deres pædagogiske praksis omkring flersprogethed på flere områder. Helt overordnet har pædagogerne ændret deres syn på flersprogethed og børnenes og forældres sprog som en ressource i stedet for en forhindring. Både for forældresamarbejde og for det pædagogiske arbejde.

Forældrene har også fået en anden opfattelse af betydningen af sprog, at det er en styrke og en ressource, at de har andre sprog end dansk. Konkret har det også ført til en følelse af stolthed hos forældre og børn. Eksempelvis har en mor brugt meget tid hjemme med at snakke med børn om de pædagogiske aktiviteter omkring filosofiske spørgsmål og oversættelse af fokusord (eksempel kan ses i inspirationskataloget længere nede i dokumentet). Det har også ført til en fælles bevidsthed om, at de har bidraget til arbejdet – mellem pædagoger, forældre og børn.

Forældrene blev dog også udfordret i projektet. Nogle kunne skrive på andre sprog, andre kunne udtale ordene. Det betød at der viste sig forskellige muligheder for involvering, som måtte tilpasses til det, forældrene kunne bidrage med. En anden vigtig erfaring var, at ikke alle ord på dansk kunne oversættes til alle forældrenes sprog. Abstrakte ord såsom Bullerbos værdier kunne også være svære at forklare, og en forælder tolkede det at oversætte "fortæl den gode historie" (underforstået om børnehaven) som at hun skulle fortælle en god historie fra sit hjemland. Det viste sig også, at det var vigtigt at forklare forældrene, hvad formålet med aktiviteten og oversættelsen var, før de indvilligede i at deltage. Det gav samtidig gode anledninger til at snakke med forældrene om de pædagogiske mål og dermed give forældrene en bedste forståelse af Bullerbos arbejde.

Arbejdet med flersprogethed i projektet har ført til nogle vigtige erfaringer om, hvordan man arbejder med flersprogethed med familierne i daginstitutionen. Man kan ikke vide, hvilke sprog der er på spil i hjemmene, hvis man ikke spørger. Det er vigtigt ikke at antage, hvilke sprog der tales, på hvilket niveau og hvilken betydning de har. Det er vigtigt at være nysgerrig og åben og ikke være bange for at spørge forældrene om deres sprog. Det er nemlig også en erfaring at forældrene gerne vil fortælle om hjemmets sprogbrugspraksis. Forældrene vil også gerne bidrage med deres sproglige erfaringer i den pædagogiske praksis og mange forældre giver udtryk for, at de påskønner at blive inddraget på denne måde.

Arbejdet med inddragelse af forældrenes og børnenes flersprogede ressourcer har vist sig at have en positiv effekt på interessen både fra forældre og børn. Bullerbos pædagoger har oplevet at mange forældre pludselig bliver længe for at hjælpe til med en oversættelsesopgave, selvom de egentlig havde sagt, at de ikke havde tid til at blive. De har også oplevet, at nogle børn pludselig har fået interesse i aktiviteter, fordi forældrene har interesseret sig for dem. Eksempelvis har en børnegruppe læst eventyret om Prinsessen på ærten. Så spurgte en pædagog en far, om ikke han ville fortælle historien på sit eget sprog, og pludselig blev hans søn, der ikke havde været interesseret i aktiviteten, interesseret og kunne deltage i samlingen og fortælle om eventyret på dansk (eksempel på denne type aktivitet kan findes længere nede i inspirationskataloget). Eventyr er på mange måder universelle og er blevet oversat til mange sprog, så de kan være en god indgangsvinkel og brobygger i arbejdet med flersprogethed, ligesom der findes mange børnebøger, der er blevet oversat til flere sprog med det formål at kunne bruges til flersproglige aktiviteter. Bagest i inspirationskataloget står der en henvisning til en hjemmeside hvor man kan købe sådanne flersprogede bøger.

Fremadrettet har projektet haft en betydning for, hvordan Bullerbo overordnet set arbejder med sprog pædagogisk. Fra det kommende år vil flersprogethed og forældresamarbejde blive lagt ind som et fast element i årsplanen, så det kommer ind som en naturlig del af det pædagogiske arbejde. Ved planlægningen af hver aktivitet skal pædagogerne således forholde sig til, hvordan forældrene involveres omkring det konkrete tema og hvordan der kan arbejdes med sprog.

Alle pædagoger i Bullerbo har måske ikke udviklet en fælles praksis, men de har fået en fælles forståelse for, hvordan de arbejder med forældrene og med flersprogethed. Bullerbo har oplevet, at flere af de pædagoger, der ikke direkte deltog i projektet har taget arbejdet med relationsopbygning med forældrene til sig. I dag ville en pædagog på Bullerbo aldrig sige nej til, at en forælder kunne inddrages i en aktivitet. De er blevet nysgerrige omkring forældrene og tør spørge ind til dem. Forældrene kommer nu til gengæld også op til pædagogerne og spørger ind til forskellige ting, fordi der er åbnet for dialogen. En pædagog udtrykte, at hun aldrig er blevet inviteret hjem til fødselsdag hos en familie, men nu kommer der flere og spørger til det.

De deltagende pædagoger i Bullerbo gav udtryk for, hvordan det har været en spændende udfordring at deltage i projektet, som samtidig var en mulighed for at prøve nye ting af og ikke blive ved med at gøre de samme ting. Det har været inspirerende at finde nye måder at arbejde med forældresamarbejde og sprog på, og den eksperimenterende metode er en relevant måde at arbejde med at udvikle sin pædagogiske praksis. Pædagogerne er slet ikke færdige med at udvikle deres pædagogiske metoder, og de kan blive ved med at finde på måder at fortsætte deres sprogaktiviteter og samarbejdet med forældrene.

5.1.3) AFPRØVE DIGITALE OG ANALOG VÆRKTØJER TIL AT UNDERSTØTTE FORÆLDRESAMARBEJDE OG SPROGPÆDAGOGISK ARBEJDE

I projektet er der blevet afprøvet en række digitale og analoge værktøjer. Både analoge og digitale redskaber skulle som udgangspunkt understøtte to tematiske hovedpunkter: Sprogarbejde og forældresamarbejde.

I forhold til analoge redskaber er der blevet afprøvet mange forskellige redskaber. Det har været alt lige fra papir og tusser til store plancher med billeder og ord, der er hængt op i Bullerbo til kunstneriske vægmalerier, madlavning, sang, dans og masser af bøger. Især er flersprogede bøger, også kaldt "dual language bøger" blevet brugt i projektet.

Det at skrive og oversætte fokusord, værdier og andre centrale ord på plancher, billeder og vægmalerier i samarbejde med forældre og børn har været i spil i store dele af projektet. Det har været et godt og nemt redskab, og uanset hvilken situation man stod i, var det nemt og hurtigt at tage frem og tage i brug. Det har også den fordel, at det skaber synlighed og er en nem måde at inddrage og samskabe med forældrene. Eksempelvis i hente- og bringesituationer hvor forældrene lige kan sidde i 5 minutter og oversætte et ord eller til en sommerfest, hvor man kan hænge nogle plancher op i indgangen til daginstitutionen og bede forældrene om at oversætte, når de kommer eller inden de går hjem.

Madlavning, sang og dans er blevet brugt ved sociale events såsom café møder og fester, hvor forældrene er blevet inddraget ved at blive bedt om at tage en ret med, vise en dans eller synge en sang. Maden er nu et fast punkt på mange af Bullerbos forældrearrangementer, og der er også blevet

danset ved flere lejligheder. Det kræver, at der er en forælder eller pædagog der tør stille sig op og være den første til at vise en dans, og så åbner det op for at flere tør. Det er en god måde at skabe sociale relationer og bryde isen, så man kan grine sammen og lære hinanden bedre at kende. Det er godt både for relationen mellem forældrene men også for relationen mellem pædagoger og forældre.

Der er blevet brugt mange bøger i projektet. Det har både været klassiske børnebøger og bøger til dialogisk læsning, men det har også været flersprogede bøger, hvor en historie har stået på flere sprog og bøger med filosofiske spørgsmål oversat til flere sprog. Det giver en god mulighed for at inddrage forældrene som en ressource ved at de har mulighed for at arbejde med historien på deres eget sprog og snakke med deres børn om det på deres eget sprog. I projektet har det at få forældrene til at oversætte elementer fra bøger eller fokusord, der blev arbejdet med også været brugbart, da det igen gav forældrene mulighed for at bidrage til aktiviteten gennem deres eget sprog.

Brugen af digitale medier skulle være styret af idéer, pædagogik og værdier - ikke af teknikfascination. For Bullerbo har målet været at blive introduceret til digitale redskaber, lære at bruge dem til eget pædagogisk arbejde og undersøge om de kunne udtænke nye måder at inddrage disse digitale redskaber. Måske allervigtigst skulle det også være nemt at bruge, særligt når det blev brugt sammen med forældrene. For at kunne gøre dette, blev der taget udgangspunkt i at bruge meget enkel teknologi til at starte med. Eksempelvis videofilmning, digitale lydtavler med mulighed for at optage audio og tablet-apps som Book Creator, Chatterpix og Puppet Pals.

Videofilmning er i høj grad blevet brugt i forbindelse med videooptagelser af hverdag og pædagogisk praksis. Der blev arbejdet med at kunne optage og redigere disse videoer hurtigt samt få styr på, hvordan man udvælger, hvad der skal filmes. Videoerne er efterfølgende blevet brugt i forbindelse med forældrearrangementer, hvor de har dannet baggrund for en introduktion til det pædagogiske arbejde. Videofilmningen gav nogle muntre møder med forældrene og samtidig en meget konkret introduktion til børnenes hverdag (se eksempler på dette i inspirationskataloget længere nede i dokumentet).

De digitale lydtavler har bl.a. været brugt i forbindelse med fokusord. Her har forældrene hjulpet med at optage fokusordene på forskellige sprog. Dette blev en stor succes, da det dels var en meget enkel teknologi, som nemt kunne betjenes sammen med forældrene, og som børnene efterfølgende også kunne betjene - og ikke mindst gav det et nyt redskab i forhold til arbejdet med fokusordene. Pædagogerne kunne optage både på dansk og andre sprog som børn og forældre kunne, hvilket gjorde det nemmere at introducere meningen med de enkelte ord (se eksempler på dette i inspirationskataloget længere nede i dokumentet).

Tablet apps har særligt været i brug i forbindelse med arbejdet med dialogisk læsning, hvor Book Creator bl.a. er blevet brugt til at indsamle oversættelser af ord og sætninger fra den oplæste bog. Både skriftligt og i form af lydoptagelser af ordene. Oversættelserne indgik sammen med illustrationer fra bogen, ligesom app'en blev brugt til at tage billeder og videoer af børnene, der fortalte om fokusord fra bogen og eksempelvis mimedede deres betydning. Chatterpix og Puppet Pals blev brugt til at få figurerne i bogen til at tale. Det sidste var der ikke tid til at dykke så dybt ned i som man kunne, men de nævnte apps giver mulighed for at tilføje ekstra lag til historien. Det være sig at børnene kan finde på nye historier med figurerne og spille dem i dukketeater-app'en Puppet Pals eller sætte stemmer på de følelser, de tror figurerne har og dermed koble det til en variation af filosofiske samtaler med børnene.

Selvom projektet ikke nåede helt så langt med brugen af teknologi som håbet, har Bullerbo alligevel fået taget hul på brugen af teknologi i deres pædagogik, og ikke mindst har de nu en række idéer til, hvordan de senere kan udbygge nogle af de idéer, de har arbejdet med yderligere. Det gælder særligt omkring arbejdet med dialogisk læsning, hvor apps som Puppet Pals, Chatterpix og Book Creator giver mulighed for at børnene kan digte videre på de historier der læses op, lægge stemmer til figurer og lave små videoer, hvor illustrationerne fra bogen indgår. Men også i forbindelse med at lave egne spil, om eksempelvis filosofiske samtaler, hvor man kan lave små videofilm til de spørgsmål, der skal besvares undervejs. Videofilmene kan afspilles ved hjælp af BørneTubes mulighed for at lave QR-koder med fotos og videoer tilknyttet. En anden idé kunne være at bruge teknologi til at koble et ekstra informationslag på en idé om at lave informationskort til forældre over muligheder i lokalområdet.

5.2) TEMAER

Ud fra de afprøvede aktiviteter viste der sig en række temaer der centrerede sig omkring målene med at opnå et bedre forældresamarbejde og arbejde med flersprogethed som en ressource:

5.2.1) INDDRAGELSE AF FORÆLDRES KOMPETENCER

Det handler om at udvikle en tilgang og indstilling til daginstitutionens forældre, der handler om at alle forældrene har ressourcer, der kan bruges positivt i daginstitutionens arbejde. Det handler ikke om hvor kompetente forældrene er men om at se dem gennem et resourcesyn, der viser, at alle kan bidrage med noget, som kan bruges aktivt. Der arbejdes med pædagogiske metoder og aktiviteter, hvor forældrene kan bidrage på forskellig vis og finde en fleksibel og tilpasningsdygtig metode, sådan at der altid er plads til at bidrage på en eller anden vis.

5.2.2) VIDENSDELING OG DOKUMENTATION AF HVERDAG OG PÆDAGOGISK PRAKSIS

Det handler om at arbejde med, hvordan man formidler og dokumenterer sin pædagogiske praksis i daginstitutionen, således at det giver forældre indsigt i daginstitutionens arbejde og pædagogik på en måde, så det giver mening for dem og illustrerer pointerne på en klar og tydelig måde. For en daginstitution med en flersproget forældregruppe, hvor ikke alle er stærke i dansk eller har en omfattende indsigt i dansk institutionskultur, kan det være vigtigt at tænke over, hvordan man kommunikerer og formidler. Man skal ikke bare fortælle det med ord, man skal vise det og sige det på mange forskellige måder. Hvis kommunikationen er inviterende og inkluderende og eksempelvis foregår igennem samtaler, billeder, videoer og handlinger frem for kun på papir, er der større chance for, at forældrene får øjnene op for, hvad det er, der formidles.

5.2.3) FORÆLDREKOMMUNIKATION OG RELATIONSSKABELSE

Det handler om at finde metoder, aktiviteter og at udvikle en kultur om, hvordan der kommunikeres med forældrene i daginstitutionen. Det vigtige her er, at det ikke kun handler om hvilken form kommunikationen har og at overkomme sproglige barrierer men også om at opbygge en relation med forældrene, således at samarbejde og kommunikation bygger på en dybere gensidig forståelse. Det gør det dermed også lettere at tale og kommunikere omkring de sværere ting, fordi man kender hinanden bedre og har større tillid til hinanden.

5.2.4) FLERSPROGLIGT PÆDAGOGISK MULIGHEDSRUM

Det handler om at udvikle pædagogiske metoder og aktiviteter der tager udgangspunkt i de flersproglige ressourcer og kompetencer, der findes blandt børn, forældre og pædagoger i daginstitutionen og se dem som muligheder og ressourcer for pædagogiske aktiviteter og for at udvikle forældresamarbejdet.

6) ANBEFALINGER

Ud fra projektets erfaringer har vi formuleret en række anbefalinger til, hvordan man kan komme godt i gang med at arbejde med forældresamarbejde og flersprogethed som en ressource i det pædagogiske arbejde. Det er anbefalinger til, hvordan man håndterer projektarbejde i en pædagogisk hverdag, skaber en god sammenhæng med hverdagens arbejde, arbejder med forældresamarbejde og flersprogethed og sikrer god forankring og udbredelse blandt personalet.

6.1) TAG ET SKRIDT AD GANGEN

Man skal ikke gøre det alt for stort fra starten, for så kan det virke så voldsomt, at man stopper, før man kommer i gang. I dette projekt har vi løbende kunnet rette projektets aktiviteter til, fordi vi har delt projektet op i 3 dele, der alle havde en opstart og opsamling, hvor man gjorde status og planlagde næste skridt lidt ad gangen.

6.2) HOLD FOKUS PÅ PROCESSEN FREM FOR RESULTATET

Det er vigtigt at holde fokus på processen frem for målet for at kunne undersøge og afprøve ideer og muligheder i et projekt som dette. En idé er aldrig færdig men kan blive ved med at blive udviklet på, og den gode idé kan tåle mange variationer. Hvis man arbejder med hensigter frem for mål, giver det mulighed for at lave stikveje og videreudviklinger undervejs. Dermed kan man følge både børnenes og forældrenes spor og undersøge, hvad det kan bringe med sig. Hele tiden et fælles fokus og en fælles målsætning.

6.3) LAD HVER PÆDAGOG HAVE SIT EGET DELPROJEKT

I dette projekt har alle deltagere haft deres eget delprojekt, de har arbejdet på, under det fælles mål. Det har gjort det lettere at strukturere og planlægge samt udføre i hverdagen, da det kan være en stor udfordring at skulle arrangere et møde blandt bare 3 pædagoger i en travl hverdag. Det har også givet de deltagende pædagoger mulighed for at tage udgangspunkt i deres egen motivation, ideer og konkrete børn og forældregrupper.

6.4) FØLG INSPIRATIONEN

I dette projekt har der været et fælles mål, men hver pædagog har haft friheden til at vælge sit eget projekt. Det har gjort en faglig og personlig forskel for de deltagende pædagoger, at de har haft friheden til at gøre det, de brænder for. Det har givet mere arbejdsglæde og motivation for det pædagogiske arbejde. Dette er også noget der smitter af på forældresamarbejdet, for forældrene kan mærke, hvis man ikke er motiveret for at samarbejde med dem, og så fungerer det ikke.

6.5) LAD PÆDAGOGERNE DELE DERES PRAKSIS MED HINANDEN OG INSPIRERE HINANDEN

I projektet har det været meget givende for de deltagende pædagoger at de har fulgt hinandens delprojekter undervejs i projektet. De er blevet inspireret af at mærke hinandens begejstring, og det har smittet af på Bullerbos øvrige personale. Det har ført til en øget nysgerrighed og involvering af de øvrige pædagoger i projektets aktiviteter.

6.6) TRÆK PÅ ANDRES ERFARINGER OG EKSPERTISE

Det kan være gavnligt at hente ressourcer ind udefra igennem projektaktiviteter, der kan give inspiration og indspark til, hvordan man kan arbejde med eller se udfordringer eller behov på en ny måde. Der er flere initiativer som dette projekt, så der er masser af inspiration og konkrete eksempler at tage fat på. Projektet har også fungeret godt, fordi der har været partnere med, som har haft forskellige ekspertiser i forældresamarbejde, flersprogethed, digitale medier og aktionslæring, der alle har suppleret hinanden.

6.7) STOL PÅ DEN PÆDAGOGISKE FAGLIGHED

Forældresamarbejde og flersprogethed er et område hvor alle mener og ved noget, men her er det vigtigt at holde fast i den pædagogiske faglighed og tage udgangspunkt i den, når man udvikler sit projekt. Den pædagogiske metode har en vigtig rolle i det relationelle arbejde med børn og voksne, og vi kan se at det virker.

6.8) BRUG INDIREKTE SAMTALER MED FORÆLDRENE

I stedet for at bruge løftede pegefingre hvis der er udfordringer med forældresamarbejdet og blot fortælle, hvad forældrene skal gøre, er det vigtigt at åbne op for dialogen og formidle formål og betydning til forældrene, så det giver mening for dem. Det giver en mere åben og tillidsfuld relation. Når der opstår en relation, er det lettere at forstå hinanden og finde fælles løsninger.

6.9) VIS JERES PRAKSIS

For at nå forældrene og give dem en forståelse af det pædagogiske arbejde i daginstitutionen er det vigtigt at forklare og vise den pædagogiske praksis og det I ønsker at kommunikere. Vis, hvordan I arbejder med børnene igennem jeres handlinger, videoer, billeder eller andet i stedet for at skrive eller blot fortælle om det. Så forstår forældrene det bedre, især dem der ikke har et stærkt niveau i dansk.

6.10) INVITER FORÆLDRENE IND

Hav mod til at gå lidt tættere på forældrene og stil spørgsmål eller bed forældrene om at hjælpe til. De vil som regel gerne, og ellers skal de nok sige fra. Hvis I aldrig prøver, finder I aldrig ud af om det virker.

6.11) ARBEJD MED SKRIFTSPROG MED DE FLERSPROGEDE FORÆLDRE

Det giver mulighed for at inddrage forældrenes sproglige ressourcer og viden og giver en synlighed og mulighed for at dele og skabe en fælles forståelse af det flersprogede miljø i institutionen. Det giver også mulighed for at oversætte skilte og centrale pædagogiske principper og værdier, så alle forældre uanset deres niveau af dansk kan læse det. Vær dog bevidst om at ikke alle ord kan oversættes til alle sprog.

6.12) LAV UFORMELLE OG SJOVE AKTIVITETER MED FORÆLDRENE

Aktiviteter såsom sang, dans, lege og andet hjælper til at skabe en uformel stemning, hvor man kan opbygge relationer, bryde barrierer og få en bedre forståelse af forældrene. Dette gør det lettere at tale og samarbejde med forældrene – også om de svære ting.

6.13) VÆR TÅLMODIG OG TRO PÅ AT DET NOK SKAL LYKKE

Nogle gange skal tingene have lov til at modne lidt. Det er vigtigt at give tid og være tålmodig med ideerne. Det skal have lov til at blive prøvet af i en periode. Måske har de første 7 forældre ikke lyst til at deltage i en aktivitet, men på et tidspunkt er der en, der starter, og så tør de andre også. Det er heller ikke altid man kan forudse om noget virker, men man er bare nødt til at satse og prøve om det virker. Eksempelvis var Bullerbo ved at aflyse et forældremøde relateret til projektet fordi der næsten ingen tilmeldinger var, men så viste det sig, at næsten alle forældrene kom til mødet alligevel.

7) FORSLAG TIL FORLØB OG AKTIVITETER

7.1) OVERSIGT

Vuggestue

- Videoer af daglig praksis i Vuggestuen.
- Oversættelse af børnesange – eksempel Lille Peter Edderkop.
- Piktogrammer om det pædagogiske arbejde.

Børnehave

- Dialogisk læsning med e-bøger og oversættelse.
- Oversættelse af Fokusord på lydtavle.
- Hvad kan man opleve i området: På tur med forældre.

Førskole

- Dialogisk læsning og filosofiske samtaler gennem spil.
- Caféarrangementer med forældrene.
- Forældremøder omkring indskoling på skoler.

7.2)VUGGESTUE

7.2.1) VIDEOER AF DAGLIG PRAKSIS I VUGGESTUEN

Billedet er fra forældremødet hvor filmene var oplæg til dialogen med forældrene.

TEMAER

Inddragelse af forældres kompetencer.

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

MÅL

Målet er at formidle vuggestuens hverdag/ kultur + årstiderne til opstartssamtale gennem små filmsekvenser, som samtidig bliver oversat på forskellige sprog – forældrene hjælper os.

FORMÅL

Overordnet: Forældrene får kendskab til vuggestuekultur.

At børnene får den rette påklædning til alt slags vejr og får større deltagelsesmuligheder i hverdagen.

At forældrene får større indsigt i deres barns hverdag i institutionen og kan snakke med deres børn om det.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Hele forældregruppen var målgruppen.

Antallet af børn afhang af den praksis der blev præsenteret.

PRAKSIS

Idéen med dette projekt er at kunne give forældrene til vuggestuebørn et indblik i den daglige pædagogiske praksis i vuggestuen og hvorfor vi arbejder, som vi gør. Udgangspunktet er de forskellige pædagogiske situationer børnene er en del af i deres hverdag i daginstitutionen. Det være sig samlinger, udflugter, hvilket tøj børnene skal have på etc. Her inviteres forældre til at kigge med – enten i form af at være med til samlinger og udflugter – eller som i dette tilfælde blive introduceret til det gennem videodokumentation ved bl.a. forældremøder. Fremgangsmåden ved vores måde at optage videodokumentation af børnenes hverdag og deltagelse i pædagogiske praksisser har været følgende:

- 1) Som forberedelse laves en liste over de centrale punkter i den praksis der ønskes præsenteret
- 2) Det er hensigtsmæssigt at være to, så den ene kan filme, og den anden kan gennemføre aktiviteten.
- 3) Videofilmningen sket med en håndholdt tablet. Både for at gøre det så nemt og hurtigt som muligt og for ikke at forstyrre praksissen for meget under optagelserne
- 4) Film redigeres hurtigt og enkelt i eksempelvis WeVideo.
- 5) For at understøtte forståelsen af hvad der sker på videoerne, inddrages forældre i oversættelsen af det, der fortælles undervejs. Dette kan både gøres analogt, mens videoerne vises ved forældremøder eller i form af tekstning i WeVideo. Alternativt kan man indtale en Voiceover.
- 6) Ved hjælp af videofilm bliver daginstitutionens praksis og hverdag præsenteret ved forældremøder.

LÆREPLANSTEMAER

Kommer an på hvilken praksis der formidles. Men i forbindelse med de aktiviteter der blev filmet på Bullerbo, blev der arbejdet med sprog samt børnenes sociale og individuelle kompetencer.

MATERIALER

En tablet, mobiltelefon eller videokamera.

Samt de materialer der skal bruges til den konkrete praksisaktivitet.

TEKNOLOGI

Tablet, mobil eller videokamera.

Videoredigeringsprogram, eksempelvis WeVideo som er en del BørneTube-pakken.

FORBEREDELSE

Tænk igennem hvilke elementer i praksissen der er de vigtige. Dette bruges som en meget enkel drejebog over, hvad der skal optages.

Noter hvilke børn der må filmes og hvilke der ikke må.

Derudover selvfølgelig den forberedelse der skal laves til den konkrete praksisaktivitet, der skal filmes.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Det er vigtigt ikke at gøre det til et udstyrsstykke med alt for meget videoptagelsesudstyr i spil

Filmene skal ikke være perfekte. Der må gerne være fejl, kiksede formuleringer, børn der græder eller kigger ind i kameraet

Vær opmærksom på lydforholdene der hvor I filmer jeres praksis. En ellers god film kan blive ødelagt med dårlig lyd (Dårlig akustik, vind der suser i mikrofonen, man kommer til at sætte en finger ned over tabletten eller mobilens mikrofon)

Husk hvem der må filmes, og hvem der ikke må.

Pas på med størrelsen af videoer. Videoer, der bliver for lange, bliver ikke kun kedelige, de bliver også sværere at uploade til BørneTube på grund af videoens størrelse.

7.2.2) OVERSÆTTELSE AF BØRNESANGE - EKSEMPEL LILLE PETER EDDERKOP

Billedet viser oversættelser af Lille Peter Edderkop fra Bullerbo

TEMAER

Inddragelse af forældres kompetencer.

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

Flersprogligt pædagogisk mulighedsrum.

MÅL

At børnene oplever en genkendelighed ved at høre en sang på både dansk og deres modersmål.

At forældrene føler sig inddraget i børnenes hverdag og tager ejerskab.

FORMÅL

Styrke arbejdet med en børnegruppe der har brug for genkendelighed til samling.

Finde en måde at arbejde med en børnegruppe med mange forskellige nationaliteter.

Skabe sammenhæng mellem hjem og institution for de helt små børn.

Forældreinddragelse i forhold til samling.

PRAKSIS

Idéen med dette projekt er at arbejde med sprog sammen med de yngste børn samt at finde en sjov måde at inddrage forældrene i arbejdet med Lille Peter Edderkop. Fremgangsmåden var følgende:

- 1) Som en del af vores samlinger arbejdede vi med Lille Peter Edderkop. Vi sang sangen og snakkede om edderkopper. Vi fandt edderkopper på iPad'en som børnene kunne se og snakkede om antallet af arme og ben, deres spindelvæv m.m. (Særlig de ældste børn var nysgerrige herpå). Vi fangede edderkopper og havde dem i et akvarie.
- 2) Vi fik nogle af børnenes forældre til at oversætte de forskellige vers til andre sprog. Forældrene fik sangen med hjem på dansk og engelsk. Sangen blev efterfølgende hængt op på vores opslagstavle.
- 3) Og som det sidste ville vi gerne have forældrene til at synge Lille Peter Edderkop i deres oversatte version, mens vi videooptog det. Idéen med dette var at børnene kunne se filmene, når vi sang sangen.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Ca. 6 børn i alderen 9 måneder til 1½ år.

LÆREPLANSTEMAER:

Alsidig personlighedsudvikling.

Sociale kompetencer.

Krop og bevægelse.

Sprog.

MATERIALER

Papir, lim, tusse farver

Andet til kreativ pynt.

TEKNOLOGI

Book Creator til at optage sangene på samt koble sangen med billeder af oversættelserne, billeder der illustrerer sangen, etc.

Billeder af edderkopper på iPad'en som børnene kan se og snakke om, eksempelvis om antallet af arme og ben, deres spindelvæv m.m. (Særlig relevant for de ældste børn).

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Sprogbarrieren – løs den ved at være nysgerrig og åben.

Det er ikke nemt at få forældre til at synge. Så for at det skal lykkes kræver det en vis opbygning af samarbejdet.

FORBEREDELSE

Finde billeder der illustrerer Lille Peter Edderkop sangen.

Lave en plan for hvordan oversættelser kommer i hus.

Hænge oversættelserne op.

Sætte sig ind i hvordan Book Creator fungerer.

7.2.3) PIKTOGRAMMER OM DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

Billedet viser forskellige piktogrammer med tøj oversat til forskellige sprog

TEMAER

Inddragelse af forældres kompetencer.

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

Flersprogligt pædagogisk mulighedsrum.

MÅL

At børnene har fodtøj og overtøj med tilpasset årstiden og derigennem sikre, at børnene kan deltage i alle aktiviteter.

At bygge bro mellem hjem og institution (Ejerskab og indsigt hos forældrene).

FORMÅL

Bullerbo oplever ofte, at nogle børn mangler overtøj eller fodtøj tilpasset årstiden. Dette kan hæmme børnenes deltagelse i aktiviteter i institutionstiden. Dette vil vi gerne gøre noget ved.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Børnenes forældre men børnene kan inddrages i snakken sammen med forældrene.

PRAKSIS

Udgangspunktet for denne idé er, hvordan man på hurtig og enkel vis kan introducere forældre til eksempelvis hvad der er praktisk påklædning for børnene. Idéen er bygget op om, at man kan indfange forældrene i garderoben i forbindelse med afhentningen af deres børn og ved hjælp af piktogrammer forklare, hvad der er praktisk påklædning for børn i forbindelse med de pædagogiske aktiviteter og de forskellige årstider. Piktogrammerne understøttes af oversættelser af forskellige ord og begreber. Oversættelserne laves i samarbejde med forskellige forældre. Fremgangsmåden kan være følgende:

- 1) Der udvikles et sæt piktogrammer, der fortæller om, hvilket tøj der passer til de forskellige aktiviteter i daginstitutionen.
- 2) Til dette findes der billeder frem. Man kan enten tage billeder af beklædningsdelene selv eller finde billeder online. I tilfælde af det sidste skal man være opmærksom på ikke at overtræde ophavsrettigheder men kun bruge billeder, som fotografen stiller til rådighed gennem creative commons eller lignende.
- 3) Billederne sættes ind i et Word dokument og printes ud.
- 4) Laves på dansk og derefter inddrages forældre til at oversætte ord og begreber til andre sprog. Dette gøres lavpraktisk ved, at de skriver det i hånden på det enkelte udprint.
- 5) Piktogrammerne hænges op i garderoben og bruges til samtaler med forældrene i forbindelse med afhentning af børn.

LÆREPLANSTEMAER

Primært målrettet forældrene, men kan kobles til sprog. Eksempelvis i form af fokusord.

MATERIALER

Papir.

Tusser, kuglepenne og blyanter.

TEKNOLOGI

Almindelig Computer og tekstbehandlingsprogrammet Word.

Som alternativ kan man også bruge en app som Pic Collage på sin tablet.

FORBEREDELSE

Tænk igennem hvad du ønsker at fortælle og hvorfor. Lav eventuelt en SMITTE-model.

Find relevante billeder.

Find forældre der vil hjælpe med oversættelser, herunder få styr på hvilket sprog, de enkelte forældre taler, sådan at der er så bred en repræsentation af forældre som muligt.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Husk at få en bred vifte af sprog repræsenteret.

Vær opmærksom på at der kan være ord og begreber, som ikke findes på andre sprog, eller som forældrene ikke kender.

7.3) BØRNEHAVE

7.3.1) DIALOGISK LÆSNING MED E-BØGER OG OVERSÆTTELSE

Billedet viser, hvordan pædagog og børn laver en e-bog ud fra dialogisk læsning

TEMAER

Inddragelse af forældres kompetencer.

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

Flersprogligt pædagogisk mulighedsrum.

MÅL

At bruge sproget som et middel til at skabe tættere relationer til forældrene.

At bringe forældrenes ressourcer i spil.

At forældrene bliver inspireret til, hvordan man kan arbejde med dialogisk læsning hjemme.

FORMÅL

At skabe tættere og bedre relationer til forældrene.

Udvikle børnenes sprogkunderskaber.

At forældrene får større indblik i deres børns hverdag.

At gøre forældrene til sparringspartnere.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Børnegrupper på 4-5 børn ad gangen.

Forældrene.

Samt de børn der ikke er med i selve de dialogiske læsninger.

PRAKSIS

I dette forløb arbejdes der med dialogisk læsning og herunder, hvordan man kan introducere det til forældrene og inddrage dem som ressource i forbindelse med oversættelser. I dette tilfælde med udgangspunkt i bogen Den lille bog om store følelser som eksempel. Fremgangsmåden kan være følgende:

- 1) Udvælg en bog til dialogisk læsning; eksempelvis Den lille bog om store følelser af Ina Victoria Schou Haller.
- 2) Læs bogen sammen med børnene ud fra principperne for dialogisk læsning.
- 3) Snak med børnene om bogen og som en del af dette, vælg illustrationer fra bogen ud. Vælg dem ud fra børnenes interesser. Arbejder man over længere tid, kan man passende inddrage alle billeder i bogen.
- 4) Opret en Book Creator-bog, hvori de udvalgte billeder sættes ind. Der skal endvidere for hvert billede oprettes en tom side med plads til, at billeder og videoer lavet af og med børnene kan indsættes samt en side, hvor alle børnenes modersmål er repræsenteret (Skrevet som tekst eller med flag, eksempelvis).
- 5) Sammen med børnene arbejdes der med de udvalgte billeder og de følelser, de repræsenterer. Eksempelvis ved at børnene er med til at tage billeder og videoer, hvor de viser de forskellige følelsesudtryk, kropsudtryk, etc. Børnene kan ligeledes fortælle om episoder, hvor de selv oplevede de forskellige følelser. Husk her at have de nødvendige tilsagn fra forældrene til at der tages billeder af børnene.
- 6) Som en del af projektet inddrages børnenes forældre. Disse hjælper med oversættelser af de forskellige følelser og begreber. I dette projekt blev det gjort ved et eftermiddagsarrangement i forbindelse med afhentning af børn. Her blev forældrene inviteret til at sidde med ved bordet og skrive og indtale oversættelser ind i Book Creator app'en.
- 7) Efterfølgende arbejdes der videre med bogen, og man kan på den måde bygge indholdet op over tid.

LÆREPLANSTEMAER

Sprog.

Kultur.

Sociale kompetencer.

MATERIALER

En passende bog, såsom Den lille bog om store følelser.

TEKNOLOGI

Ipad.

App'en Book Creator.

FORBEREDELSE

Forberedelse til dialogisk læsning – hvad vil man gerne fokusere på i bogen.

Affotografering af relevante sider.

Opsætning af Book Creator bog.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Det er ikke altid, at ord kan oversættes direkte.

Der kan være flere ord for det samme.

Det kan være svært at forklare et billede – det skal være meget klare illustrationer.

Tag det som det kommer – det skal ikke være 100 procent korrekt.

Tilsagn til at tage billeder af børnene.

7.3.2) OVERSÆTTELSE AF FOKUSORD PÅ LYDTAVLE

Billedet viser en forælder, der er i gang med at oversætte ord til lydtavlen

TEMAER

Inddragelse af forældres kompetencer.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

Flersprogligt pædagogisk mulighedsrum.

MÅL

At bruge sproget som et middel til at skabe tættere og bedre relationer til forældrene.

At vi bringer forældrenes ressourcer i spil.

At vi ser forældrene som sparringspartnere og omvendt.

At få inkluderet de forældre der ikke taler dansk.

FORMÅL

Skabe større sammenhæng mellem hjem og daginstitution og derigennem sikre det gode forældresamarbejde.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Både forældre og børn.

Særligt fokus på tosprogede – men danske børn og forældre var også med.

PRAKSIS

Idéen med dette forløb er at kombinere arbejdet med fokusord og inddragelsen af forældre som sproglig ressource. Ved at bruge en interaktiv lydtavle gives der mulighed for både at øve sig i at udtale fokusordene, samt oversætte dem til modersmålet, sådan at det kan være med til at styrke børnenes forståelse af de danske fokusord. Med lydtavlen kan man optage ord og korte sætninger og koble disse optagelser med billeder. Fremgangsmåden kan være følgende:

- 1) Der udvælges en række fokusord og skrives små tekster med ordene.
- 2) Find billeder der kan være med til at illustrere fokusordene. Man kan enten tage billeder selv eller finde billeder online. I tilfælde af det sidste, vær opmærksom på ikke at overtræde ophavsrettigheder men brug kun billeder som fotografen stiller til rådighed gennem creative commons eller lignende.
- 3) Den interaktive lydtavle sættes op med billederne af fokusordene.
- 4) Børnene hjælper med at indtale ordene på dansk - og hvis nogen af dem har mod på det, også på modersmålet.
- 5) Forældre inviteres til at hjælpe med at oversætte fokusordene til deres modersmål. Dette gøres ved at forældrene indfanges i forbindelse med afhentning af børnene. Oversættelser kan ske både skriftligt og i form af indtaling af ord i Den interaktive tavle.
- 6) Den interaktive tavle hænges op på stuen, hvor børnene kan nå, sådan at de selv kan trykke på tavlen og høre fokusordene på de forskellige sprog.
- 7) Børnene er ofte gode ambassadører i forhold til at få forældrene til at deltage, samt lytte til alle oversættelserne.
- 8) Tavlerne kan også inddrages i andre pædagogiske sammenhænge, eksempelvis ved samlinger, hvor der arbejdes med fokusord - eksempelvis som ekstra hjælp til børn der har det svært med det danske sprog.
- 9) Man kan med fordel lave en A4-side med billederne som forældrene kan få med hjem, hvis de gerne lige ville tjekke den rigtige oversættelse, inden de bidrager med oversættelser - eller bare gerne vil kunne arbejde med fokusordene derhjemme.

LÆREPLANSTEMAER

Sprog.

Kultur.

MATERIALER

Billeder på papir.

Små papirlapper til tekst.

TEKNOLOGI

Interaktiv lydtavle.

FORBEREDELSE

Finde billeder og fokusord.

Sikre at der er strøm på tavlen.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Hvordan idéen præsenteres for forældrene. Det er vigtigt, at forældrene ikke oplever det som tvang men et tilbud.

Børnene kan være gode ambassadører for projektet.

Giv plads til at forældrene kan vende tilbage senere.

7.3.3) HVAD KAN MAN OPLEVE I OMRÅDET: PÅ TUR MED FORÆLDRE

TEMAER

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

MÅL

At vise hvad der er af muligheder i lokalområdet, hvis man gerne vil på tur.

At give forældrene indblik i daginstitutionens hverdag.

FORMÅL

Skabe en tråd mellem daginstitution og hjem – ved at bruge nogle af de samme områder.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Forældrene og alle børnene.

PRAKSIS

Denne idé tager udgangspunkt i at vise forældrene nogle af de steder og muligheder, der gemmer sig i lokalområdet. Eksempelvis skove, legepladser, strande og lignende hvor man kan tage på udflugt som familie – og som også bruges af børnenes daginstitution. Idéen er at opbygge et stort kort over muligheder i nærområdet. Kortet kan hænge i daginstitutionen, eller måske også laves som onlinekort. Fremgangsmåden kan være følgende:

- 1) Tag på udflugt til en skov, legeplads eller lignende. Inviter gerne forældre med på turen.
- 2) Som en del af besøget filmer og fotografer I det, man kan opleve på stedet.
- 3) Del gerne området op i flere dele og vis de forskellige slags aktiviteter stedet giver mulighed for.
- 4) Lav et kort over ruten og stederne. Hæng kortet op med et billede af de udvalgte steder. Kortet kan laves meget enkelt i form af en collage, hvor lokalområdet tegnes op i enkel streg, og de steder man gerne vil vise klistres på som collagedele.
- 5) Tilføj digitale lag som eksempelvis stregkoder (via BørneTube) der ved scanning viser de førnævnte fotos og videoer. Disse printes ud og klistres på kortet.

- 6) Er man til mere avancerede muligheder, kan man bruge Augmentet Reality App'en HP Reviel. Her kan man i stedet for stregekoder scanne billeder fra stederne og få den samme effekt.

LÆREPLANSTEMAER

Natur og naturfænomener.

Kultur.

Krop og bevægelse.

MATERIALER

En skov eller et andet sted man kan gå en god tur.

Et kort.

Papir.

Udprint af billeder.

Lim.

TEKNOLOGI

Ipad.

Stregkoder lavet på BørneTube.

App'en HP reveal.

FORBEREDELSE

Vælge hvor man skal hen.

Husk: Strøm på tablet eller mobil.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Tænk over hvilke videoer man bruger. Hvem må være med på fotos og videoer?

Lav ikke videoer for lange.

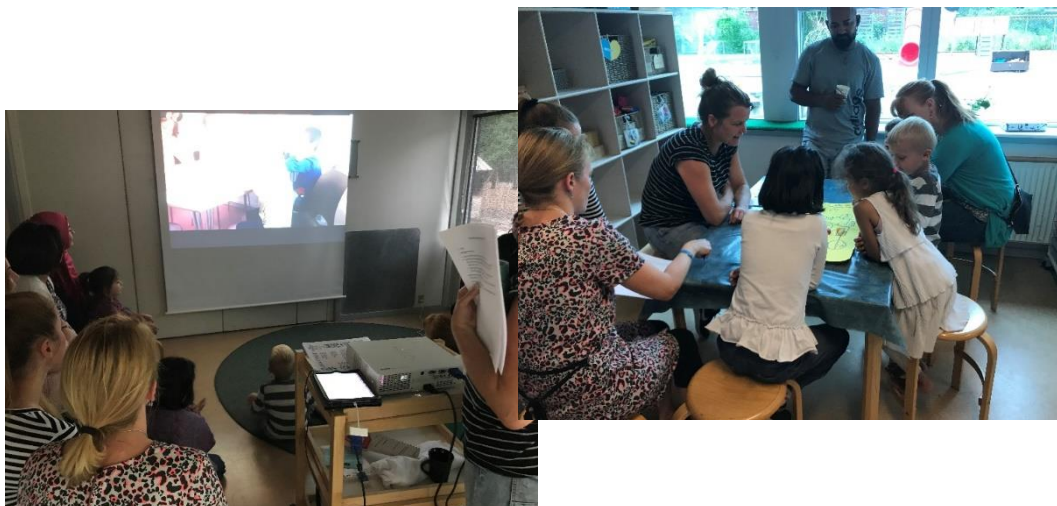
Husk at hygge jer på turen – det er okay "bare at være i skoven".

7.4) FØRSKOLE

7.4.1) DIALOGISK LÆSNING OG FILOSOFISKE SAMTALER GENNEM SPIL

Billederne viser, hvordan en pædagog viser forældrene, hvordan der arbejdes med filosofispil.

TEMAER

Inddragelse af forældres kompetencer.

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

Flersprogligt pædagogisk mulighedsrum.

MÅL

Sproglig udvikling.

Udvikling: Børnene lærer at tro på egne meninger og tænke kreativt.

Konflikthåndtering.

FORMÅL

Have fokus på sprog og skrift, bringe ting ind fra familiernes hjemlande.

Skabe fællesskab og sociale relationer.

Give indblik i forløbet med dialogisk læsning.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Forældre og skoleparate børn.

Det antal børn der skal starte i skole.

PRAKSIS

Denne idé handler om, hvordan man kan kombinere dialogisk læsning, filosofiske samtaler og brætspil. Det hele bygges op om dialogisk læsning af en bog samt efterfølgende samtaler om bogen. Det styres af et spil med konkrete spørgsmål til bogens handling og spørgsmål af mere filosofisk karakter inspireret af bogens tema.

Dette kan gøres på mange måder, men fremgangsmåden kan være følgende:

- 1) Udvælgelse og dialogisk læsning af en bog, eksempelvis Den lille røde høne.
- 2) Ud fra bogens indhold inddrages konkrete eksempler som mel, æg, mælk, hjemmebagt brød, en kat, etc.
- 3) Lav en spilleplade. Kan gøres enkelt i form af en håndtegning. Skal indeholde en rute med felter, samt plads til 2 typer kort. På udvalgte felter skal man trække et spørgsmål. Der er to typer spørgsmålsfelter: Spørgsmål til handlingen og spørgsmål til filosofiske tanker omkring bogen. I bestemmer selv, hvordan felterne ser ud, men eksempel på ikonerne kan være et "spørgsmålstegn" til filosofiske spørgsmål og billeder fra bogen til spørgsmål om den konkrete handling.
- 4) Lav spørgsmålskort ud fra de konkrete handlinger i bogen. Disse spørgsmål skal børnene svare enkeltvis på. Svarer man rigtigt på et sådant spørgsmål, må man flytte 1 felt frem. Svarer man forkert, skal man flytte et felt tilbage.
- 5) Lav filosofiske spørgsmål ud fra bogens tematik. Filosofispørgsmålene er fælles spørgsmål, hvor alle børn inddrages i besvarelsen. Man rykker ikke frem eller tilbage ved besvarelse eller manglende besvarelse af spørgsmålene.
- 6) Find på noget sjovt som brikker.
- 7) Afvikling af spil: Efter tur slå man med en terning og rykker frem på spillepladen. Man spiller indtil alle er nået i mål. Vi går ikke så meget op i, hvem der vinder, men man kan aftale, at når den første når i mål, sikres det, at alle har fået lov at slå med terningen lige mange gange. Er der så én yderligere, der når i mål, er denne også vinder.
- 8) Lave gerne jeres egne variationer.
- 9) Tænk i en skabelon hvor man nemt kan skifte billeder og spørgsmål ud.

LÆREPLANSTEMAER

Sprog.

Sociale kompetencer.

MATERIALER

Papir og tusser.

Bog til dialogisk læsning.

TEKNOLOGI

Ipad.

App'en Chatter Pix hvor man kan få en af bogens figurer til at stille spørgsmål og give svar.

FORBEREDELSE

Udvikling af spil (herunder spilleplade, spørgsmål og brikker).

Låne bog, samt forberede spørgsmål til bogen.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

For at processen skal lykkes, er det vigtigt, at det kører inden for en uge – af hensyn til sammenhængen.

Slut af med filosofispillet.

Det skal være små grupper (4-6 deltagere).

7.4.2) CAFÉARRANGEMENTER MED FORÆLDRENE

Billederne viser kager, forældrene har haft med til caféarrangement og en navneblomst med oversættelser lavet af en af familierne.

TEMAER

Inddragelse af forældres kompetencer.

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

Flersprogligt pædagogisk mulighedsrum.

MÅL

At inddrage forældre som sparringspartnere i forbindelse med skolestart.

Ar arbejde med sprog.

FORMÅL

Have fokus på sprog og skrift, bringe ting ind fra familiernes hjemlande.

Skabe fællesskab og sociale relationer.

Give indblik i forløbet med dialogisk læsning.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Forældre og skoleparate børn.

Det antal børn der skal starte.

PRAKSIS

Målet med caféen er at styrke arbejdet med børnenes overgang fra daginstitution til skole. Idéen er at bygge det op om afholdelsen af et uformelt caféarrangement for forældre omkring temaet læring og den kommende skolestart for børnene. Dette blev afprøvet i to variationer, hvor den ene havde mest fokus på det sociale, og den anden havde mere fokus på læring:

Første arrangement:

- 1) Foregik på den lokale skole.
- 2) Invitationerne, der blev sendt ud til arrangementet, var oversat til forskellige sprog.
- 3) Mødet blev bygget op som en blanding af en café og et informationsmøde.
- 4) Der var en kort introduktion til den kommende skolestart.
- 5) Forældre bidrog med underholdning i form af dans og hjemmebagt kage.
- 6) Børnene skrev deres egne navne på en blomst og forældre oversatte egne og andre børns navne på deres modersmål.
- 7) Søkende måtte komme med.

Andet arrangement:

- 1) Blev arrangeret på den lokale skole.
- 2) Invitationerne, der blev sendt ud til arrangementet, var oversat til forskellige sprog.
- 3) Mødet blev bygget op som en blanding af en café og et informationsmøde.
- 4) Vi lavede en kort introduktion til dialogisk læsning.
- 5) Der blev arrangeret 3 korte workshops der handlede om pædagogisk arbejde med sprog og flersprogethed:
  - a. 1. Vendespil med billeder fra bogen der blev brugt til dialogisk læsning
  - b. 2. Filosofispil (udviklet af pædagogen der lavede aktiviteten)
  - c. 3. Filosofiske samtaler ud fra bogen Kan en hund grine.
- 6) Forældrene fik et eksemplar af bogen med hjem – på deres modersmål – så de kunne arbejde med den hjemme.
- 7) De fik spørgsmålene fra filosofispillet med hjem.
- 8) Børnene lavede tegninger ud fra bogen undervejs.

LÆREPLANSTEMAER

Sprog.

Social udvikling.

MATERIALER

Bogen Den lille røde høne (Oversat til mange sprog), brugt til dialogisk læsning og filosofispil.

Bogen Kan en hund grine, med filosofiske spørgsmål, også brugt til filosofispil.

Filosofispil lavet af papir

Computer.

Tegninger.

TEKNOLOGI

Computer.

Power point.

Projektor.

FORBEREDELSE

Aftale med skole om lån af lokale.

Information til forældre (herunder oversættelse af invitation).

Indkøb af materialer.

Udvikling af spil (herunder spilleplade, spørgsmål og brikker).

Forberede power point-præsentation.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Vær opmærksom på at bøger kan forsvinde ved udlån.

Pasning af børn er vigtigt.

Inddrag noget man kan være stolt af – noget der ligger dybt hos forældrene.

Brug børn og forældres sprog som ressource.

7.4.3) FORÆLDREMØDER OMKRING INDSKOLING PÅ SKOLER

Billedet er fra et forældremøde, hvor forældrene ser videoeksempler af pædagogiske aktiviteter.

TEMAER

Vidensdeling og dokumentation af hverdag og pædagogisk praksis.

Forældrekommunikation og relationskabelse.

MÅL

At vi får et samarbejde med forældre med henblik på at gøre deres børn skoleparate.

FORMÅL

Forventningsafklaring af hvad der forventes af forældre og pædagoger i forhold til overgangen fra daginstitution til skole.

Give indblik i hvad læring er i grupper.

Opleve noget fælles, sådan at der skabes relationer gennem disse oplevelser.

MÅLGRUPPE OG ANTAL

Forældre og førskolebørn.

PRAKSIS

Målet med dette forløb er at styrke arbejdet med børnenes overgang fra daginstitution til skole. Idéen er at bygge det op om afholdelsen af et forældremøde med temaet læring for både at give introduktion til, hvordan læring foregår i en daginstitution og ikke mindst, hvad der kommer til at møde børnene, når de starter i skole. Dette kan gøres på mange måder, men i vores eksempel byggede vi det op på følgende måde:

- 1) Mødet foregik 16.30 – 17.30.
- 2) Vi viste en video optaget ved en samling. Dette gjorde vi for at introducerer forældrene til den læring, der ofte foregår i pædagogiske situationer
- 3) Vi demonstrerede hvordan vi arbejder med NUSSA (NUSSA står for Neuroaffektiv Udviklingspsykologisk Struktureret Aktivitet. Det er baseret på neuroaffektiv udviklingspsykologi og handler om at opbygge og styrke børns følelses-, personlighedsmæssige og sociale ressourcer gennem leg).
- 4) Vi viste en power point-præsentation med bl.a. en introduktion til de læringstemaer vi arbejder med i daginstitutionen, de praktiske ting omkring ture m.m. og kommunernes principper for den gode overgang og det at gå i skole.
- 5) Vi introducerede og demonstrerede dialogisk læsning. I bogen var der noget om brød, så der var endvidere bagt brød for at vise, hvordan man kan gøre bogens indhold konkret for børnene.
- 6) Der var tolke med til de forskellige sprog der var repræsenteret.
- 7) Der blev passet børn, mens mødet foregik, for dem der havde behovet.

LÆREPLANSTEMAER

Læreplanstemaer bredt.

Børnes sociale kompetencer, selvkontrol, etc.

MATERIALER

Video fra praksis.

Power point.

Bog til dialogisk læsning.

Hjemmebagt brød.

TEKNOLOGI

Videoptager – mobil, iPad, kamera.

Videoredigeringsprogram.

Power point-program og projektor.

DayCare (Forældreintra).

FORBEREDELSE

Invitation til forældre – oversat til forskellige sprog (tolkeservice).

Optage video.

Lave power point.

Bage brød.

Planlægning af mødet.

HVAD SKAL MAN VÆRE SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ

Forældrene har brug for en mulighed for at få passet børnene.

Det er vigtigt at tænke tolke ind, hvis forældrene ikke har et stærkt nok danskniveau til at forstå det, der bliver fortalt.

8) KILDER OG RESSOURCER

RAPPORTER, ARTIKLER OG ANDRE RESSOURCER

Laursen, Helle Pia (red.) (2010): Tegn på sprog. Skrift og betydning i flersprogede klasserum. Forlaget UCC.

Laursen, Helle Pia (2009): Møder med skriftsprog – et socialemiotisk perspektiv på tidlig skriftssprogstilegnelse. I Holm, Lars og Helle Pia Laursen: En bog om sprog – i daginstitutioner. Analyser af sproglig praksis. Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

Daugaard, Line Møller og Kristensen, Kitte Søndergård (2012). Elefanter med krøllede snabler? I: Vera. Tidsskrift for pædagoger. No 61.

Kristensen, Kitte Søndergård (2015): Biliteracy i børnehaven – At inddrage skrift på flere sprog i børnehavens hverdagspraksis. I Tidsskriftet Viden om literacy. Nr. 15 2015. Tema "På flere sprog"

Hagtvet, Bente Eriksen (2004): Sprogstimulering. Tale og skrift i førskolealderen. København. Alinea (Om tosprogethed hos børn fra sproglige minoriteter s. 133 – 144).

Flersprogede børn skal bruge alle deres sprog (2017). I Børn og Unge nr. 6, 28. marts, kan tilgås via dette link: <https://www.epaper.dk/buplforbund/boernogunge/2017/062017/>

Filmen Biliteracy i børnehaven: <http://www.via.dk/forskning/paedagogik-didaktik-og-laering/laering-og-undervisning/biliteracy-i-boernehaven>

Thestrup, Klaus: Det eksperimenterende fællesskab. Medieleg i en pædagogisk kontekst. Ph.d. afhandling, Aarhus, Systime 2013

NYTTIGE HJEMMESIDER

Viden om læsning:

<http://www.videnomlaesning.dk/>

Videncenter for integration, Silkeborg Kommune:

<http://kompetencecenter.silkeborgkommune.dk/0-til-6-aarige/Nyankomne-smaaaboern>

BiblioteksCenter for Integration:

<http://www.statsbiblioteket.dk/forbiblioteker/sbci>

Sproghandleren:

www.sproghandleren.dk

Interaktiv lydtafle:

<http://www.khmarketing.dk/office/products/interaktiv.html>

Eksempler på apps:

<https://digitale-born.vejle.dk/apps/>

9) KONTAKT

Kontakt til projektets deltagere for mere information:

BØRNEHUSET BULLERBO

- Hjemmeside: www.bullerbo.vejle.dk.
- Leder Annette Hjerrild Jensen - annje@vejle.dk.

VIFIN

- Hjemmeside: www.vifin.dk.
- Koordinator Maren Pilegård Andersen - mamaa@vejle.dk.

VIA UNIVERSITY COLLEGE AARHUS

- Hjemmeside: <http://www.via.dk/forskning/paedagogik-didaktik-og-laering/laering-og-undervisning/biliteracy-i-boernehaven>
- Konsulent Kitte Søndergaard Kristensen - kittes@stofanet.dk.

Billedet viser en sommerfest i Bullerbo, hvor børn, pædagoger og forældre deltager i NUSSA-aktiviteter.